

Ivan Šaško
pomoćni biskup zagrebački
Uvod i homilija
u euharistijsko slavlje
u župi sv. Antuna Padovanskoga u Zagrebu (Sveti Duh)
u okviru pripreme za Antunovo pod imenom „Trinaest utoraka sv. Ante“
'Četvrti utorak'
4. travnja 2017. u 19 sati

Dragi oče Provincijale, dragi župniče fra Martine, oci franjevci,
redovnici i redovnice, draga braćo i sestre,
hodočasnici svetomu Antunu!

Čašćenje svetoga Antuna očitujemo svojim dolaskom u crkvu koja je njemu posvećena, na utorak povezan s danom njegova ukopa (utorak, 17. lipnja 1231.) i s darovima kojima je Bog podario vjernike.

Častimo ga promatrajući njegov lik, da bismo jasnije vidjeli Krista Spasitelja, ponijeli ga u svoje živote i na poseban ga način uprisutnili, pri čemu nam pomažu sličice i medaljice koje nas prate kroz svakidašnjicu. Želimo biti suobličeni Kristu, moleći zagovor i blizinu svetih, da bismo svjedočili svoju kršćansku vjeru.

Poseban pak oblik čašćenja je u 'kruhu svetoga Antuna' u daru za siromašne i potrebite. Samo otvorenost srca za druge i milosrđe unose radost u naše živote. Od toga kruha ljubavi živimo onkraj smrti.

I naša hrvatska riječ 'skrušiti se' vezana je uz kruh. Na početku skrušeno ispovijedimo grijeha moleći oprostjenje, da bi nas Bog učinio kruhom svoje ljubavi.

Pokajmo se i iz dubine srca zavapimo Gospodinu.

Homilija

*Liturgijska čitanja: Br 21, 4-9;
Ps 102, 2-3.16-21; Iv 8, 21-30*

1. Svetoga Antuna resila je odlika izvrsnoga poznavatelja Svetoga pisma i rječitost pretočena u govorničku umjetnost. Zbog toga je za njega napisano: „Vitae semina cunctis spargebat“ – „Svima je sijao sjeme života“. Čudesnom povezanošću Svetoga pisma i života, kao profesor teologije, postao je omiljenim svecem, osobito među jednostavnim ljudima.

Bio je u brizi za dobro vjernika i sam živeći što je naviještao. Omiljene teme su mu bile Božje zapovijedi i kršćanske krjeposti. Zato je naglašavao: vjeru, ljubav prema Bogu, milosrđe prema potrebitima, duh molitve, poniznost i samozatajnost. Usporedno s time, gledajući duh svoga vremena, propovijedao je protiv oholosti, škrtosti, bludnosti i lihve. U tome je vidio zaprjeku istinskoj sreći čovjeka; zaprjeku koja se otklanja svetom ispovijedi, kao novim početkom slobode i radosti.

2. Plodovi sjemena koje je obilato sijao sveti Antun stoljećima su vidljivi u Hrvatskoj i u Zagrebu. I večeras nas ovdje na Svetome Duhu potiču da otkrijemo bogatstvo Božje riječi.

Ne znam koja vam je Isusova rečenica ostala odjekivati u srcu i ušima. Sve su dovoljno snažne da nas obuzmu. I dobro je, ako su nam ugrabile srce. Čuvajte ih i razmatrajte o njima, dok želim podijeliti svama ono što smatram važnim uočiti kao nove poticaje.

Naime, Evanđelje nam je ponudilo dvije cjeline, od kojih svaka ima dva dijela. Prva cjelina se odnosi na početnu Isusovu tvrdnju: *Kamo ja odlazim, vi ne možete doći.* Na čuđenje sugovornika, zašto tako kaže, dolazi i odgovor: *Vi ste od ovoga svijeta.*

Druga cjelina započinje pitanjem: *A tko si ti?* Odgovor je iznenađujuć: *Kad uzdignete Sina Čovječjega, tada ćete upoznati da Ja jesam.*

To su četiri rečenice koje su, dok molimo zagovor svetoga Antuna, vodilje i za naš vjernički život. Došli smo ovamo, jer u dubini svoga bića osjećamo da pripadamo Bogu, želimo biti s njim, i u vjeri znamo da nam je Isus darovao prostor neba te da po njegovoj smrti i uskrsnuću nismo od ovoga svijeta. I kada se i u nama prolamaju i spajaju pitanja o tome tko je Isus, tko smo mi, zagledani smo u Kristov križ, u svoje križeve, utješeni Božjom utjehom u vjeri Crkve koja slavi proslavu života nad smrću, milosti nad grijehom.

3. Upečatljivo je, poput pripjeva (*refraina*), čuti Isusovu, čak triput ponovljenu opomenu farizejima: *Umrijet ćete u grijesima svojim.*

Farizeji žele znati tko je Isus. Kritiziraju ga, jer daje svjedočanstvo o sebi, bez ikakva dokaza ili potvrde pred ljudima (usp. *Iv 8, 13*). Isus odgovara da ne govori od sebe, za sebe, nego uvijek za nebeskoga Oca ili u Očevo ime.

Evanđelje donosi sadržaj u obliku razgovora, pitanja i odgovora, kojima se lakše dolazilo do sadržaja i poruka koje su Isusovi učenici usvajali, o kojima su sebe učvršćivali i druge poučavali, u zahtjevnim povijesnim okolnostima, nekoliko desetljeća nakon Isusove smrti.

U tome obliku produblјivanja vjere pisano je i Evanđelje koje nam je naviješteno. Za sugovornike je zbunjajuća Isusova rečenica i njegov stav: „Ja

odlazim, a vi ćete me tražiti i u svojem ćete grijehu umrijeti. Kamo ja odlazim, vi ne možete doći.“ Očito da njihovo traženje ne vodi prema susretu, jer ne poznaju Isusa i traže ga na pogrješnim putovima i na pogrješan način, živeći u grijehu.

A što je grijeh? Grijeh je prihvaćanje života u udaljenosti od Boga. Ne uspijevaju u Isusu prepoznati Boga ni Božju prisutnost, jer su sebe zatvorili Božjemu govoru i njegovu planu. Zato je u dnu svakoga grijeha grijeh oholosti i sebičnosti, tipični grijesi koji ne računaju da postoji vječnost, da postoji dragocjenost drugih ljudi i dublji smisao života od onoga koji nameće zemaljska zbilja.

Zato Isus kaže da su „odozdol“, da sve usmjeravaju, da sve mjere prema kriterijima ovoga svijeta, zatvoreni istini da je Isus Bog. A on kaže: „Ako ne povjerujete da *Ja jesam*, umrijet ćete u grijesima svojim.“

Gospodin se Mojsiju pri oslobađanju svoga naroda iz egipatskoga ropstva predstavlja upravo tim imenom: *Ja jesam* (usp. *Izl 3, 13-14*). U tome je sigurnost da je Bog među nama i u nama, prisutan u osobi Isusa Krista. Poniznost i otvorenost srca dopušta u Isusu vidjeti Spasitelja.

Oholost to ne uspijeva; ona gleda, a ne vidi, sluša i ne čuje.

4. Braćo i sestre, čuli smo u prvome čitanju kako je nestrpljenje izabranoga naroda rodilo mrmljanje i govor protiv Boga i Mojsija. Ljutitost riječi dobila je odgovor u ljutini zmijina otrova, u umiranju naroda. Na opasnost koju nije mogao otkloniti čovjek; na grijeh koji je iznutra izjedao zajednicu, Bog odgovara neobičnom zapovijeđu – da se podigne mjedena zmija na stup. I svatko tko je bio ujedena trebao je podići pogled prema tomu znaku. *Podići pogled...* da vidi najprije da bez Boga ne može; da ne gleda samo sebe, bilo da je u nevolji, bilo da je u blagostanju. Podići pogled prema Bogu.

Taj podignuti stup i zmija na njemu, vidljiva sa svih točaka polja, praisvorna je i snažna slika Isusa Spasitelja, podignuta u središtu povijesti. Isus je vidljiv iz svakoga kuta zemlje, iz najvećega jada i tame, i svatko prema njemu može podići pogled.

Knjiga Brojeva nam govori da nas od ugriza najvećega neprijatelja ne spašavaju naše prepedenosti; da na najveća životna pitanja odgovori ne dolaze iz naših strategija; da se oni ne nalaze ni u sposobnosti pojedinaca ni u snazi zajedničkih planiranja. Koliko god sve to bilo važno, samo onaj tko pogleda križ i Raspetoga koji je uskrsnuo; samo onaj tko u ime toga križa promjeni život, način razmišljanja, pristup drugomu čovjeku, tražeći pravednost i pazeći da ne bude povrijeđena ljubav, moći će osjetiti ljepotu spašenosti od smrtonosnoga ugriza.

Zmija svojim zubima ujeda noge, hvata ljudske korake, a spasenje dolazi od očiju, od pogleda. Zlo sputava naš hod, želi nas baciti u prašinu zemlje, zadržati nas zaokupljenima svakidašnjicom, bez pogleda u vječnost. Božje spasenje dolazi iz gledanja vjerom, iz obraćenja nutarnjega pogleda koji nije zatrovan ovozemaljskom konačnošću.

5. Zanimljiva je prividna proturječnost u našoj duhovnosti. Često čujemo da ljudi za nešto što je iznimno dobro kažu da je 'super', koristeći taj latinski prilog. Ima prikladnijih hrvatskih riječi, ali me to upućuje na pojam *superbia*, koji znači oholost, taštinu. Ona je skrojena od grčkih riječi: *hyper* i *bios*, što bi spojeno doslovno značilo: *nad-život*. Očekivali bismo da tim stavom čovjek vidi Boga i vječnost, ali upravo je suprotno: oholost vidi sebe i zemlju. S druge strane 'poniznost' koja upućuje na nizinu, na zemaljsko (*humus, humilis*) omogućuje da vidimo druge i onostranost, da istinski vidimo *super*.

Za svetoga je Antuna to ključno. Ostale zapisane njegove sljedeće riječi: „Bogu i ljudima ništa nije draže od poniznosti. Na svako trpljenje i uvrjedu koja ti je učinjena, trebaš odgovoriti strpljivo i ponizno.

Ako ti do ušiju dopre nešto ružno, čuvaj se da ti to ne uzneimiri dušu; između tvoga uha i tvoje osjećajnosti treba biti naporan i težak put, tako da grube riječi do tvojih osjećaja stignu oslabljene i da te ne mogu raniti; da ta rana bude malena ili da je uopće ne bude... Na cvijetu vidimo: ljepotu boja, blagost mirisa, nadu ploda. Tako u istinskoj poniznosti postoji ljepota svetoga života, blagost dobrog glasa. Poput cvijeta koji se ne kviri dajući miris, istinski se ponizan čovjek – premda hvaljen zbog svoga dobrog života – ne oholi. Gledajući cvijet, očekujem plod; gledajući pravoga poniznog čovjeka, nadam se da će biti blažen u nebu.“ Predivne riječi dragoga sveca.

6. Zavaravanje čovjeka da sam može stvoriti budućnost i nadu, ostat će samo zavaravanje. Ovih korizmenih dana pozvani smo češće razmatrati Kristov križ, približiti mu se u poniznosti i radosti. I podići pogled prema liku i svetosti svetoga Antuna.

Ona je sigurnost otvorenosti neba i uvijek istine da je Bogu sve moguće, radost koja ima ljepotu čudesne Prisutnosti u našim životima. Čuda se ostvaruju u trenutku kada od sebičnosti podignemo pogled prema Bogu i u tome pogledu vidimo bližnje.

Zaključujem poticajnim mislima svetoga Antuna u ovoj neposrednoj korizmenoj pripravi za slavlje Gospodinova i našega vazma. Svetac nam poručuje (XIX. post Pent. § 6):

„Razmisli o tome da je za upravljanje barkom potrebno imati: jarbol, jedro, vesla i sidro. Jarbol simbolizira raskajanost srca, jedro ispovijedanje ustima; i kao što

je jedro povezano s jarbolom, tako i ispovijedanje treba biti vezano uz raskajanost; vesla simboliziraju pokornička djela, to jest post, molitvu i milostinju; sidro simbolizira pomisao na smrt.

I kao što sidro čuva barku da ne bude potopljena među hridima, tako i misao koja razmatra umiranje čuva naš život da ne potone u grijesima. Salomon zato kaže: *Razmišljaj o posljednjim događajima svoga života i nećeš pasti u grijeh.* Zato onaj tko s ove obale smrtnoga života želi prijeći na obalu besmrtnosti, u nebeski grad Jeruzalem, neka se ukrca na barku pokore... Neka nas u nju uvede Onaj koji je uzašao na križ i uskrsnuo trećega dana kao Novi čovjek: njemu čast i slava u vjekovječne vjekove.“

Braćo i sestre, siguran sam da je Bog progovrio večeras i vašemu srcu, a na kraju sve nas potičem da neposredno pred Uskrs razmislimo što trebamo napustiti kao svoj grijeh oholosti i sebeljublja, moleći Gospodina za poniznost. Tu nakanu preporučujem i svetomu Antunu, kao lijek za naš osobni život, život obitelji, Crkve i naroda.

Amen.